

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu
la casa cu 1 fl. mai multu pe
anu; — trimisu cu post'a in
laintulu monarchiei pe 1 anu
intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie seu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a si
a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
asemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redactiu-
nea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 58.

— Sibiu, Sambata 19/31 Iuliu. —

1880.

Din Bucovin'a.

Precum dietele (camerele) celorlalte provincii austriace, asia si a Bucovinei se inchise dilele acestea dupa o activitate de vreo 6 septemani, desvoltata in marginit'a sfera trasa ei de către patent'a din 26 Februaru 1861. Dara cu tota acea restrictiune centralistica, provinciilor din Cis-laini'a totu le a remasu unu campu de miscare si lucrare, pentru-că se si pōta vedē de mai multe afaceri interne si se dispuna de ele; candu din contra, Transilvaniei nu 'ia remasu nimicu. Pro-vinciile cislaitane isi au si fonduri proprie, cum amu dice domestice, asupra carora dispunu dietele lor, candu de aici s'au luat totu, in cātu acum tier'a trebue se plece airea la cersite. Ori-si cum, pro-vinciilor austriace le-a remasu câte unu organu legislativu, de si restrinsu, prin care locuitorii potu nu numai corespunde inmediatu cu ministeriulu, ci se se adressedie si dreptu la persōn'a monarchului prin deputatii lor.

Mic'a dieta bucovinēna dela 9 Juniu inainte dilele de antaiu le intrebuintia mai multu numai cu formalitati, cu lectura de petituni si de rapo-ruri asupra unoru afaceri remase din altu anu, cu alegeri de comisiuni pentru unu regulamentu de servitori si pentru afaceri finantiali. — In siedinti'a din 16 Juniu br. Mustatia, sprijinitu de alti mai multi membrii cu mitropolitulu in frunte, isi ridicā vocea sa contra nconcentiei urcari a darei de pamentu, sau cum il dicu in Bucovin'a, biru de proprietate si cu unu neologismu fōrte curiosu, „fundaticulu Bucovinēnu, afla cu totu dreptulu că acea specie de dare este in adeveru exorbitanta (cātā? nu ni se arata, ni se pare inse că e 40% din venitul curatu). Aceeasi cauza mai veni si in 24 Juniu si ómenii incai au conso-latiunea, că se potu plange.

In Cernauti se afla unu institutu de saraci, fundatu odiniōra de episcopulu Vlachoviciu, firesce că nu pentru galitiani nici turcomani, ci pentru fiil adeverati ai patriei. Presiedintele administra-tiunei acelu institutu este mitropolitulu; acum inse pe partid'a centralista cu dr. Roth in frunte o apucā gustulu de a'lu secularisā si a'lu dā in ad-ministratiunea comune politice. Partid'a nationala invinse deocamdata cu 15 voturi, nu se scie pāna candu.

In aceeasi siedintia se nascu unu conflictu asupra ridicarei diurnelor; br. Vasilco se opuse, dr. Tomasciucu le pretindea.

Comitetulu provinciale ceruse unu creditu anuale de 2500 fl. pe 10 ani pentru gimnasiulu micu din Radauti, in casu candu acesta s'ar trans-formā in gimnasiu superioru (liceu). Aci se face intrebarea, daca gimnasiulu superioru din Radauti va fi totu nemtiescu, ēra nu romanescu. Asia merge: cu banii si cu spesele tieriei se facu scōle nemtiesci pentru toti strainii cāti se asiēdia in Bucovin'a, ēra poporul indigenu, locuitorii stra-vechi lipsiti de dreptulu limbei lor, órbeca intru intunerecu si in umbr'a mortii, că si selbaticii din immensele deserte ale Americi.

Serman'a „Societate pentru inaintarea agri-culturei in Bucovin'a“, s'a incumatatu se cēra si ea o subventiune de 150 (una suta cincidieci) florini. Se mai ceruse subventiune si pentru bucatari'a saracilor (Volksküche), de care se afla si in Cernauti; ēra bietii invetiatori dela Vijnitii se rogasera pentru ameliorarea salariilor. S'au acor-datu tōte.

In siedinti'a din 30 Juniu se audira raporturi asupra catoruva fonduri, cum: pentru bursele academice, pentru orfani; fondulu Carolu Miculi etc. S'au adoptatu tōte. Totu atunci se escara discussiuni lungi asupra vamilor de drumu, care se iau in Bucovin'a. La ocauni de acestea este totudeauna interessantu a contemplā, cum se dā pe fačia centralismulu că o pasiune infocata, in contra autonomiei provinciale. Este in adeveru

o cestiune psihologica vediendu, cum barbati de altumentrea in tōta mintea lor, renuntia la vointi'a propria, la individualitatea tieriei, si pretindu că se vina altii, se'i pōte candu de batiu, candu de nasu.

Din raportulu deputatulu Renei aflamu, că modestulu budgetu alu provinciei face pe a. 1880 sumusiōr'a de 112.852 fl. 80 cr. Totu mai multu decâtu nimicu.

Planulu de a transportā scōl'a agronomica dela Cernauti la Radauti s'a discutat multu, pāna ce se decise dupa usulu cunoscutu, că se se dea la o comisiune. Se asigura, că acea scōla face prea pučinu progressu acolo unde se afla acuma.

(Va urmā.)

Revista politica.

Sibiu, 30 Iuliu st. n. 1880.

Organele de publicitate ale nemtilor centra-listi din Austri'a nu sunt multumite cu rezultatulu moralu, pe care l'au avutu stralucit'a si costisitōrea serbatōre a tirailorilor adunati din tōte provincie austro-ungare si din strainetate, la loculu de in-talnire datu lor in capital'a monarchiei. Partid'a nemtilor centralisti si pangermanisti inscenasera acea serbatōre cu scopu politicu si se preparasera a o exploatā in favorulu lor. Amagirea si fiasculu lor inse este completu si sdobitoru, pentru că de si acea serbatōre au duratu optu dile incheiate, totusi n'au fostu in stare se entusiasmedie, nici pe participatorii activi si nici pe numerosulu publicu pentru programulu politicu alu d-lor centralisti. Resultatulu finalu si efectiv alu acelei serbatori de caracteru exclusivu nemtiescu a fostu: că s'au stricatu multu prafu de pusca, s'au beutu cantitati enorme de bere, s'au tinutu o multime nenumarata de toaste sarbede si banale, s'au chieituitu o multime de parale in profitulu poporatiunei capitalei, ēra restulu este — dorere de capu, seu precum dice francesulu mai delicatu, dorere de peru.

In timpu ce capital'a Austriei banchetuesce si isi petrece in veselia si serbatori, că si candu ar vrea se faca onōre meritata epitetulu de „feaci“ cu care o au botezatu marele poetu Schiller, popo-ratiunea capitalei ungare de cātēva dile incōce este ingrozita, revoltata si nelinistita din caus'a marei si rafinatei defraudari ce s'au descoperitu la cass'a centrala de bani ai capitalei. Acēsta defraudare nerusinata, comissa de către doui functionarii ai primariei in decursu de mai multi ani, subt nemiflocit'a supraveghiare a organelor centrale comunale si de statu, este o noua si des-peratōre ilustratiune a faimōsei administratiuni „asiatice“, ce domnesce in regatulu St. Stefanu. Déca in cercurile superiori si centrale ale ad-ministratiunei, defraudarile sunt la ordinea dilei, ce si cum va fi óre administratiunea in comitatele cele mai indepartate de centru? Fara indoiala că nici-decum mai pučinu „asiatica“, decâtu cum este ea in capital'a Ungariei, pentru că precum dice proverbulu romanescu: „pescele dela capu se in-pute!“

Nu trece di lasata de D-dieu, in care press'a jidovēscā din capital'a Ungariei se nu inregistredie cu unu fariseismu gretiosu tōte defraudarile ce se comitu in Russi'a, Turci'a si Romani'a si se nu stigmatisedie administratiunea acestoru state cu infa-mantulu epitetu de „hotiēscā“ si se nu sbiere pe tōte tonurile, că in acele state se fura in modu sistematicu si că functionarii lor sunt corupti si corruptibili de susu pāna josu. Chiaru déca ar fi asia, se ne permita inse severii Catoni din nēmulu lui Israilu si alu lui Arpad a le adressā o modesta intrebare, că óre ce epitetu afara de celu „asiaticu“, pe care i lau datu ilustrulu baronu Sennyey, merita multu laudat'a ad-ministratiune ungurēscā, ilustrata prin celebrele de-fraudari descoperite de doui ani incōce, de alungulu

intregei ierarchii administrative? Pāna a nu ni se dā responsulu cerutu, noi vomu dice, că ceea ce in alte state se numesce puru si simplu a furā, in Ungari'a se circumscrie si se dice, că „cineva isi reparēdia numai noroculu infidelu si vitregu“ precum o disese faimosulu aventuriaru Riccaut dela Marliniere in cunoscut'a comedia alui Lessing, ce pōta titlulu „Minna von Barnhelm oder das Soldatenglück.“ Asia vedi, imi furā „lulēu'a“, o botēdia „pipa“ si dice că este a lui.

Indreptandu-ne privirile preste fruntariile ace-stui „paradis asiaticu“, ele nu intalnescu nici unu punctu seninu, care ar fi in stare se le inveselesca si se le fortifice. Orientulu ferbe si este aprōpe de a dā in clocote.

Albanesii si muntenegrinii s'au angajatu la unu jocu martialu, acompaniatu de bubuitulu tunurilor si alu descarcaturelor de puscii. Premiile acestui jocu sunt capete taiate, infipte pe bajonete si iata-gane, nasuri si urechi ērasi taiate si insirate pe sfōra, că si o cununa de smochine, locuintie ome-nesci prefacutē in cenusia si averi pradate si rapite.

De alta parte bulgarii cu ajutoriulu rusiloru, alu caroru numeru stracuratu déjā pāna acuma pre-ste fruntariile russesci in cele douē provincii bul-gare, se urca la respectabil'a cifra de 20,000 in-dividi, se prepara din respoteri pentru marea ac-tiune nationala a unirei loru intr'unu singuru statu independentu. Agenti provocatori si emissari po-litici de ambe secesele, tramisi de gubernulu russescu, agitēdia si spionēdia in Moldov'a, Munteni'a si pe aiurea, cu scopu de a provocā o misicare russofila in acea Romania, pe care Russi'a o au ultragiatu si o au mortificatu in modulu celu mai nealeu si mai necrutatiu. Din nefericire se afla si intre fratii nostri de dincolo de Carpati, că si intre cesti de dincōce ómeni, cari lipsiti de consciintia, lipsiti de patriotismu, se degradēdia si se desonorēdia pri-mindu infamulu rolu de instrumente si creaturi ale inamiculu, vendiendu'si patri'a si natiunea pentru 30 de arginti că si Jud'a. Rublele russesci s'au pornitu ērasi in numeru de miliōne in calatoria, pentru de a isi implinī missiunea lor fatala si de-structōre. Precum se telegrafēdia diariulu „Neue frei Presse“, 600,000 din acele locuste russesci, nu-mite si ruble, s'au opritu si la Jasi in pung'a prin-cipelui Grigorie Sturdza, fara indoiala cu scopu de a isi potea alimentā si mai departe capriciele sale politice si a isi mai nutri ilusiunile aurite de pretendentu la tronulu Romaniei. Se'i fia de bine d-lui principe, dara D-dieu se nu'i ajute a isi ve-dea realisatu herostraticulu seu visu.

Acestea sunt lucrurile ce se petrecu in Ori-entu, care sunt totu atātate preparative pentru con-flagrarea lui dintr'odata in mai multe parti. Fatia cu acēsta grava situatiune marile poteri se decisera, ori că sunt numai in ajunu de a se decide, pentru o demonstratiune esecutiva in contra Turciei, cu ajutoriulu unei flote compuse din vase de resboiu ale celor siese mari poteri. Acestu pasu colectivu se afla inca in stadiulu negociatiunilor si discussi-unilor diplomatice. Inportanti'a si consecintiele lui eventuale sunt asia de mari si decisive, incātu ne rezervamu a reveni asupra lui cu cea mai de aprōpe ocasiune.

Discurse parlamentarie tinute in cestiunea agraria transilvana.

Siedinti'a dela 7 Junie nou.

(Urmare.)

Ugron Akos: On. Casa! D-lu deputatu P. Cosm'a a accentuatu că densulu nu se numera intre aceia, cari voiescu a fortiā efectuirea comassarii. Intre alte motive a amintitu si santieni'a proprietatii. Eu me miru fōrte, că se mai afla unu individuu, care se opune la efectuirea comassarei in Transilvani'a, acum, candu granele din Ungari'a numai sunt in stare a sustinea concurenti'a cu cele americane, ba in curendu nici cu cele din Austri'a, acum candu referintiele de posesiune din Ungari'a co-

respundu mai bine referintelor de posesiune din strinatate.

Daca nu vomu regula referintele de posesiune din Transilvania, starile nostre economice voru scapeta astfelu, in catu posesorii voru trebuia se ia lumea in capu. Eu asiu afla de lipsa se se stabileasca in legea acesta si minimulu posesiunii.

Nu primescu votulu separat alu d-lui dep. Teleszky nici vreau se respundu la cele dese de densulu, trebuie inse se'i reflectediu, — si prin acesta i respundu si d-lui deputatu Künle, — ca de cumva s'ar primi votulu separat, comassarea nu se va putea efectui in Transilvania, si cu deosebire pe teritoriulu secuiescu, chiaru daca o va si pretinde $\frac{1}{4}$ parte a proprietarilor de pamenturi cultivate. Cum se vede d-lui Künle i-a scapatu din vedere §. 7 din proiectulu de lege, care statorcesce, ca paduri, pasiuni si teritorie de munti cu o estindere mare se potu subtrage dela comassare la cererea motivata a fiacaruia.

Daca nu substernea d-lu deputatu Ugron Gábor amendamentulu seu, faceamu eu unu asemenea amendamentu. Eu primescu amendamentulu lui, pentru-ca e de lipsa se socotimu pe cei de sub tutela si curatela intre aceia, cari ceru comassarea, pentru-ca tuturor si curatorul respectiv, daca voiesce se si poarte oficiulu cu onestitate si consciinta, trebuie se se invoiesca la fiacare ocaziune cu comassarea, din motivulu, ca respectivulu tutoru seu curatoru prin acesta totdeauna sporesce valoarea bunurilor si posesiunilor celoru ce se afla sub tutela respective curatela; si pana acum scaunulu orfanalu, acaruu invoie a trebuitu se se cera, s'a inoitu totdeauna la comassare.

Prin acesta nu se ataca indreptatirea respectiviloru, cum a disu d-lu deputatu Teleszky.

In fine partinescu amendamentulu d-lui deputatu Ugron Gábor.

Elekes George: (Se audimu! Se audimu! Se votamu!) On. Casa! Declaru din capulu loculu ca nu primescu votulu separat, pentru-ca acesta ingreunedia comassarea mai tare de cum a fostu in pracs'a de pana acum (Aprobari), pentru-ca pana acum nu i-a trecut nimeni prin minte, a nu socoti pasiunile comune la $\frac{1}{3}$ parte, pe bas'a careia se ordona comassarea. Si acum se scotemu pasiunile comune? Dar ce-amu castigatu atunci cu acesta $\frac{1}{4}$ parte? Cu acesta nu numai ca nu am inlesnit permissibilitatea comassarii, ci o amu ingreunatu, pentru-ca pasiunea comuna a fostu in $\frac{1}{3}$ parte de pana acum o cantitate mai mare de catu este diferenti'a intre $\frac{1}{3}$ si $\frac{1}{4}$ parte a hotarului. Pentru acesta ve rogu se nu primiti votulu separat nici chiaru din motivele lui, in cari se dice, ca nu numai nu se poate motiva dupa dreptu adaogerea acestoru teritorie, dar este si periculosa.

Acesta ar insemna atatu, ca cine are 30 jugere de pamentu, nu poate avea o indreptatire ca acela care are 300 jugere. Dora amicul meu care spriginesce votulu separat nu presupune ca posesorul de 30 jugere nu voiesce nici o comassare, pentru-ca acesta ar fi pentru densulu unu pericolu. Eu credu ca si posesorul de 30 jugere poate fi atatu de luminatu in catu se intielega, ca sustinerea referintelor economice usitate in veculu alu 14 e unu pericolu pentru densulu, tocma asia ca si pentru posesorul de 300 jugere. (Aprobari in drept'a). Deci alu eschide pe acesta dela cererea comassarii, dupa parerea mea nu ar fi bine. (Aprobari in drept'a). In catu pentru pericolulu, ca prin computarea padurilor si pasiunilor comune s'ar putea intempla ca unu posesoru de vr'o cateva jugere se ruinedie pe ceilalti, unu asemenea casu nu'mi potu inchipui. Dar se presupunemu ca s'ar putea intempla, ve intrebu: voimu noi se inpedecamu comassarea? Din contra noi trebuie se intrebuintamu totu felulu de mijloce ca comassarea se se faca catu mai curendu, trebuie se damu ocaziune, ca sistem'a de economia usitata in veculu alu 14 se se modifice si adaptedie referintelor de adi. Daca acceptati punctulu de vedere alu d-lui deputatu P. Cosm'a, care tine comassarea de periculosa (P. Cosm'a: N'ai dreptu!), atunci da, primirea acestui proiectu de lege ar fi periculosa, dara manecandu din punctulu meu de vedere comassarea nu e periculosa si de acea ve rogu se primiti nealteratu §. asia cum l'a redigeatu comisiunea.

Parteniu Cosm'a: Ceru cuventulu pentru rectificarea cuvintelor mele reu interpretate de d-lu antevorbitoru. On. Casa! Nu voiu se mi se inute ca eu asiu fi de acea opiniune ca comassarea este absolutu periculosa. Eu nu am disu acesta, ci am disu, ca nu consideru comassarea de o necesitate absoluta pentru Transilvania si ca executarea ei cu orice pretiu nu ar fi salutara. Si acesta asertiune o sustinu si astadi.

Bokross Elek: Mai inainte imi iau voia a reflecta la amendamentulu lui Ugron Gábor.

Fiindu-ca d-lu Teleszky a aflu cu cale a descoperi modulu votarii urmata asupra acestei cestiuni in sinulu comisiunii juridice, sunt necesitati si eu a observa, ca acolo eu am votatu pentru aceea, ca averea celoru ce sunt sub tutela si curatela se se socotesca la averea celoru ce ceru comassarea. Acesta inse o amintescu numai ca fapta dar ca referent alu comisiunii nu potu ca fatia cu concludulu comisiunii se primescu propunerea intr'unu modu deosebitu.

In privinti'a votulu separat inse positiunea mea, nu numai ca referent alu comisiunii, ci si ca unulu care cunoaste tote detalurile faptelor si referintelor, este cu totulu opusa positiunii d-lui Teleszky.

Referentiu la motivarea minoritatii, ca dispositiunea ar fi periculosa, a respunsu deja domnulu ministru, care a disu, ca estinderea comassarilor nu ar fi unu pericolu ci unu avantaju, la care trebuie se nesuimu cu totii. Recunoscu ca acestu avantaju, pe care d-lu Teleszky ilu numesce pericolu, va urma, si eu dorescu ca se urmedie. Dintre ardeleni a vorbitu in meritu d-lu Künle, care ca unulu ce cunoaste referintele secuilor, este pe deplinu competentu, a da deslusiri obiective. Eu acceptediu deslusirile domniei sale si credu ca intre

secui sunt numeroase comune in cari pamentulu cultivatu abia face a diecea sau douediecea parte a cantitatii pasiunilor, padurilor si muntilor, inse daca acesta este adeveratu, abia se poate pricepe ca cineva, daca nu este tocma inamiculu comassarii, se se opuna la computarea acestoru teritorie in posesiunea celoru ce ceru comassarea, pentru-ca unde teritoriile comune de proportionatu intre de inmultite ori teritoriulu cultivatu, in zadaru le va lasa pe acestea din calculu, ca ci fara ele nefacendu intregu teritoriulu cultivatu $\frac{1}{4}$ parte a hotarului, comassarea nu se va putea face.

D-lu deputatu Teleszky a observatu in gluma, ca noi transilvanenii, candu ceremu o dispositiune speciala, ne provocamu la referintele nostre speciale, era candu ne convine scopurilor nostre, ceremu introducerea institutiunilor din Ungaria. Acesta observare glumetia se poate intorci cu totu dreptulu.

Candu noi, pentru referintele nostre de posesiune si de dreptu speciale ce exista in fapta ceremu ore-care abateri dela procedur'a din Ungaria, cererea nostra forte adese-ori intimpina opositiune, era candu pe bas'a unoru referentie in catu va asemenea acceptamu punctulu de vedere acceptatu de legislatiunea Ungariei de o jumetate de secolu, nesuinti'a nostra se ataca din punctu de vedere alu dreptulu, din punctu de vedere alu dreptatii si logice.

Art. XII: 1836 §. 19 dispune pentru Ungaria urmatoriile:

Avendu dreptu fiacare compossoru a cere comassarea, acesta trebuie ordonata pe calea processului de proportionare, si conformu principiilor stabilite mai susu, esecutata si in acele locuri, unde proportionarea s'a efectuitu deja, inse fara comassare.

Deci dupa nomenclatur'a de adi si in putine cuvinte cestiunea sta asia, ca in Ungaria fiacare compossoru, prin urmare si celu cu 30 sau 5 jugere, la care s'a provocatu d-lu Teleszky, putea cere si efectui comassarea. Noi inse nu mergemu asia departe cu dorintiile nostre, avemu atata moderatiune in catu se nu ceremu pentru fiacare proprietariu micu dreptu provocationalu chiaru si acolo, unde s'a efectuitu deja proportionarea cu spese multe; ci ceremu numai atatu, ca acolo, unde nu e inchieata inca pertractarea de proportionare, se se incuviintedie fiacarui comproprietariu dreptu provocationalu, dar numai sub acea conditiune, ca proprietatea celoru ce ceru comassarea se faca celu putinu $\frac{1}{4}$ parte a posesiunii comune.

Acesta la tota intemplantia arata ca noi nu numai nu trecemu peste principiile adoptate in Ungaria si peste decisiunile legislative, dar nu mergemu nici pana la culmea, pana la care amu fi potutu merge logice, fara ca se ni se poata inputa, ca prin acesta amu vatamatu dreptatea, logicea sau principiile adoptate in Ungaria.

Obiectiunea, ca in Ungaria garanti'a pentru a paralisa cereri usuratorie de comassare s'a aflu in anticipatiunea spesselor, nu o potu primi, pentru-ca bogati'a nu este o garantia contra nesuintii de rea credintia. Cumca unu compossoru a dispusu la momentu de atati bani gat'a cati sunt de lipsa pentru anticipatiune la comassare, sciindu pozitivu, ca dupa comassare i se voru restitui banii, o asemenea avutie in privinti'a anticipatiunii nu este o garantia, care s'ar putea pune in fatia cu nesuintile nostre.

Cestiunea sta simplu astfelu, ca in Ardealu si cu deosebire pe pamentulu secuiescu dupa aducerea acestei legi comassarea ar fi cu totulu imposibila in forte multe comune, daca nu vomu socoti teritoriile comune, cari formedia substratul segregarii si alu comassarii, la posesiunea celoru ce ceru comassarea. Deci cine se opune la acesta dispositiune, acela se opune la estinderea comassarii, era cine o primesce, acela face posibila estinderea comassarilor. Eu ve marturisescu, ca tinu comassarea de unu avantaju nationalu economicu atatu de insemnatu, in catu dorescu alu castig a rogu pe on. Casa ca pe bas'a raporturilor faptice se primiesca acesta alinea din urma dupa testulu comisiunii. (Aprobari vii.)

(Va urma.)

Despre Dobrogea.

In vederea orbei migratiuni ce s'a pornitu spre Dobrogea, venimu a implini promisiunea data in Nr. precedente cu atatu mai virtosu, ca se propaga peste totu scirea, cumca emigrantiloru se dau cate 15 pogone pamentu de cultivatu, fara nici-o plata. Ore inse destulu este atata? Nici in Dobrogea nu poti cultiva pamentu cu man'a gola, fara vite de jugu si de hamu, fara caru, aratru si grapa, fara sementie de semenatu. Dara locuinti'a cu ce se ti o faci? Muntenu nu traiesce in locuri baltose, ci more cu tota famili'a sa. De aci se si dice emigrantiloru ardeleni, se nu'i duca pecatele lor spre orasiulu Medgigi'a, ci se se asiedie mai spre Babadagu, unde sunt paduri si apa buna de beutu. Se potu trage si spre mare, pe la Tulcea, Constanti'a si pana la Mangali'a. Dara in totu casulu mai anteu se se informedie bine despre conditiunile si inpregiurarile, intre care au se traiasca. Pana acum asia numitele relatiuni agrarie, din caus'a scurtimei de timpu catu a trecut dela incorporarea Dobrogei, nu s'au potutu regula cum se cade, ci acelea au ramas cum totu cum erau la turci. Parte mare din teritoriulu Dobrogei este proprietate a statului, adeca cum dicemu noi ardeleni, fiscalu (fiscusiescu); sunt inse si proprietati private, in sensulu cunoscutu, buna-ora cum au fostu totdeauna si la noi proprietatile cetatiloru libere r. si cele din Fundulu

regescu; acelea se numescu in Dobrogea Tapi (i lungu); sunt si emphiteuse, numite in Romani'a Embaticu, germ. Erbpacht, turc. Hudget sau Hidget. Proprietatea curata o cumperi, sau ti se da de catra statu fara plata, in interessulu colonisarei; embaticariu te faci supunendu-te la conditiunile ce ti se punu, de a plati unu micu pretiu pe fiacare anu; implinindu acea conditiune, te faci possessoru hereditariu din tata in fi. Se si deschida ochii bine fiacare colonistu. Fara caru bunu si celu putinu doi boi, sau pretiulu lor, se nu mergea nimeni, daca nu voiesce se remana totu dileriu proletariu. In Dobrogea omenii nu tinu vitele sub vreunu coperisiu; de aceea si peru multe, din cauza ca aerulu de nopte pe atatu de umedu si rece, pre catu e dio'a de caldu si secu, le strica forte multu. Se si faca fiacare, fia si numai cate unu asia numitu siopru sau siopronu, (remisa), daca nu ingraditu, incai coperita bine, sub care vitele se stea peste nopte; coperisulu simplu, de paie, frundiariu, stufu (tresthia). Colonistii esiti din comune si tinuturi vecine se faca totulu spre a se forma si acolo in comune compacte si regulate.

Dobrogea nu e in America; se nu plece familii intregi, ci deocamdata numai cativa barbati spre a si alege locu, hotaru. Se se feresca tare, ca se nu cada in mani de insielatori fara sufletu; ci inainte de tote se intrebe, unde e stationatu subprefectulu, adeca ce dicemu noi aici pretoru, ungszolgabiro, sau in orasie directorulu politiei; se si presente frumusu pasportele si se spuna curatu scopulu, pentru care voiesce se se mute in Dobrogea. Se mergea omeni carii se pricepu bine la economi'a campului si la tinerea de vite; omeni tandale n'au ce cautu. Ar fi se mergea numai barbati tineri, insurati cu femei sanetose si destepete, caroru nu le mai ajunge partea de mosiora remasa dela parinti; ca ci omulu tineru se deda mai usioru si cu clim'a, poate si castiga mai usioru, ca de aceea ve duceti, ca voindu D-dieu, se ve faceti averi.

Economii nostrii de vite cornute si de oi, din partea meridionala a Transilvaniei (margineni, tiutiueni, moroieni, mocani) n'au trebuintia de instructiunile nimeni, pentru-ca ei cunosc din mosi de stramosi nu numai Dobrogea, ci si Bulgari'a pana in Balcani, si Bassarabi'a. Totu ce scimu despre acesta classe de ardeleni in momentele de facia este ca, spre mirarea nostra, le mai convine a trece cu turmele in Bulgari'a de catu in Dobrogea, din cauza cum ne dicu densii, ca li se ia mai putina taxa decat in Dobrogea. Deunadi a semnalatu si „Romanulu“ acesta inpregiurare alaturea cu altele, pe care le-a recomandat cu deadinsulu atentiunii ministeriului, si suntemu convinsi, ca nu ministeriulu actuale va fi acela, care se vedea cu nepasare trecerea oieriloru romani la bulgari spre a face folosu lor, cari tocma acum cautu tote pretestele de nimicu, spre a se lua la certa cu romanii. Ceea ce amu avea totusi se dicemu oieriloru nostrii ar fi, ca se mai citeasca si ei cate ceva, se mai puna si ei urechi'a, se si mai vedea cu ochii lor, cum trecu erasi muscalii voluntari cu miile in Bulgari'a, cum bulgarii si turcii se prepara pentru unu altu resboiu.

Dupa acestea se trecemu la actele promisse.

Informatiunea oficiului statisticu despre Dobrogea.

Prin art. 46 din tractatulu dela Berlin, Dobrogea s'a inapoiatu Statulu Romanu cu intindere teritoriala la nordu din talvegulu bratiului Kili'a pana la sudu spre resaritu de Silistri'a pe Dunare, si dincolo de Mangali'a pe Marea Negra; era prin o motiune ce Senatul si Camer'a au votatu in sedintiele din 28 si 30 Septembrie 1878, guvernulu nostru a fostu autorisatu a se conforma durerosulu tractatu dela Berlin, a lua in posesiune Dobrogea si a o administra prin regulamente de administratiune publica, pana candu voru decide definitivu in cestiune Adunarile legiutore de revisuire a Constitutiunii.

Incependu dela Marea Negra pana la ceatalulu Ismailului, talvegulu bratiului Kili'a formedia lini'a de despartire intre Russi'a si Romani'a transdanubiana; dela ceatalulu Ismailului pana la gur'a Prutului, in urm'a pretentiunii din partea comissariului rusu, ca nu tiermulu Bassarabiei se remaie hotaru, ci talvegulu Dunarei se devie frontiera, lini'a despartitoare nu s'a fixatu inca definitivu. In catu privesc hotarul dintre Dobrogea si Bulgari'a, lini'a de despartire s'a fixatu de comisiunea europeana, conformu art. 46 din tractatulu dela Berlin. Acestu hotaru incepe la 800 metre spre resaritu de Silistri'a, trece intre Ordu si Megidie-Tabia si se intinde spre sudu de satele Almalau, Esekioi, Carvan, Teke-Deresi si Hanlik la Marea Negra. Acesta linia de hotaru inse nu s'a aprobatu inca definitivu de potirile semnatoarele actului internationalu din Berlin, in urm'a contestatiuniloru ivite din partea comissariului rusu in privinti'a punctului Arab-Tabia.

Regulamentele de administratiune publica asupra impartirii si organizatiunii administrative si judecatoresti, cum si asupra perceperii inopositoru s'au publicatu

prin „Monitorul oficial“ sub Nr. 252, sub Nr. 254, sub Nr. 256 din Novembre 1878 și sub Nr. 16 din 20 Ianuarie 1879.

Aceste patru regulamente se publica în extenso pe lângă această publicatie ca anexe, împreună cu modificările ce au urmat din ziua de 23 Novembre 1878, când a început Dobrogea să fie administrată de Romani. Cea mai însemnată din aceste modificări, ce s'au introdus în administrație, este în privința circumscripțiilor teritoriale, care din trei județe s'au redus la două cu începerea din Aprilie 1879; era marginile de despărțire între ambele județe sunt acum astfel: dintre comunele rurale Pecinega și Ostrov pe Dunare se desparte plasă Macin din județul Tulcea de plasă Hirsova din județul Kiustenge prin o linie, care trece între satul Canat-Calfa din comună Ciom-Punar, plasă Macin, și comună rurală Urum-Bel din plasă Hirsova; în urma, această linie de hotar se coboară spre sud, trece pe lângă satul Cuciukioi din comună Casimcea, plasă Babadag, de unde se întinde la resaritul spre mare, trecându între satul Duimgi din comună Caranasip, plasă Babadag, și comună Pelitli din plasă Kiustenge.

Din această publicație rezultă, că Dobrogea are 2 județe, 9 plase, 266 comune, din cari 12 sunt urbane și 254 sunt rurale; era sate și catune 348.

Dobrogea, care din ziua de 23 Novembre 1878 s'a incorporat cu România, cuprinde deltă Dunării și este asediată pe malul unei mari — Marea Neagră — astfel, că îndeplinește puternic, în folosul bine-nteleș al intereselor noastre politice și economice, una din cele mai însemnate condiții cu totul indispensabile pentru mărirea și prosperitatea națiunii Române. Se cuvine dar acum a publica cel puțin aproximativ și în prescurtare, până când în curând se va efectua sistematic un catastro și un recensământ al populației, câteva date statistice în privința întinderii teritoriale, cum și a populației. — Dobrogea cuprinde în totalu 14.758 kilometre pătrate sau 1.475.800 hectare ca teritoriu, împărțite pe cele două județe, astfel: 6.051 kilometre pătrate în județul Kiustenge; 8.707 kilometre pătrate în județul Tulcea. Numărul populației este, în urmă războiului aprig din 1877, de 106.943 locuitori; adică, în județul Kiustenge, 30.236 locuitori, cari se împart după naționalitate în 8.977 Romani, 10.444 Turci, 6.854 Bulgari, 3.595 Tatari, 300 Greci, 51 Israeliti, 15 Armeni; — în județul Tulcea, 76.707 locuitori, cari se împart după naționalitate în 22.200 Romani, 21.861 Bulgari, 10.058 Lipoveni, 6.162 Russi orthodoxi, 6.049 Turci, 2.945 Tatari, 2.865 Greci, 2.471 Germani, 1.000 Israeliti, 788 Armeni, 308 deosebite naționalități.

Capul oficiului central de statistică:
Alexandru Pencovici.

Estrasu din tractatul dela Berlin.

Art. 46 din tractatul dela Berlin (1878) — „Insulele formându deltă Dunării, cum și insulă Sierpiloru, sandgiacul Tulcea, care cuprinde ținuturile (caza) Kili'a, Sulin'a, Mahmudie, Isakcea, Tulcea, Macin, Babadag, Hirsiov'a, Kiustenge, Megidie, sunt incorporate cu România. Principatulul mai primesce teritoriul aflător la sud de Dobrogea până la o linie care, plecându spre resaritul de Silistr'a, răspunde în Marea Neagră spre media-di de Mangalia. Linia de hotar se va fixa, la fața locului, de către comisiunea europeană, înființată pentru delimitarea Bulgariei.“

Dobrogea se împarte în 2 județe sau prefecturi: Constanti'a (Kiustenge) cu 5 subprefecturi sau plase (plase), cum se dicu în România, 5 comune urbane (orășe) și 184 comune rurale, și Tulcea cu 4 subprefecturi, 7 orășe 70 comune rurale; dară mai multe comune rurale sunt compuse din mai multe sate și catune sau cotune (satuleție mici) așa, că comune rurale se număra în ambele prefecturi 266, dară sate și catune sunt cu totul 348 și aru avea loc încă pe atâtea.

(Va urmă.)

Correspondenție particulară ale „Observatoriului“.

— Vaid'a-rece, 18 Iulie 1880. Crediendu a ve putea face un micu servitiu lasu se urmedie următorul raportu:

Dupa ploile torentiale ce domnira în acestu ținut de pre la începutul l. c., urmă în 16 o mare nenorocire și dauna.

Rtulu Desiani-Recea, ce isvorea din Carpatii sudici, numiti și Muntii Fagarasiului — prin surpaturile muntelui Budii și Hermel's'a — fiindu curgerea apei împedecată — baltuită între stîmțorile stîncelor, crescū foarte considerabilu, până ce în fine rumpendu peptulu, ce constă din multimea arborilor colosi și o stîncelor derimate, pre la 10 ore s'era se audi un murmur turbatu, de se tremur'a pământulu. Nu trecu 15 minute și comun'a Desiani în cea mai mare parte fu inundată. Spaim'a ce cuprinsu pre bietii locuitori e nedescriptibilă. Multime de case se umplura cu apă. Gradini, pomi, livedi de pe ambele maluri fura cu totul inecate și manate. Până acuma se află și doi oameni inecați și mai multe oi, aduse din munti. Catastrofa urmă și la Vaid'a-recea, care eră amenințată foarte periculosu. O parte a comunei eră înconjurată cu totul de apă. Pre stradă principală comunicațiunea eră aproape întreruptă. Tipetele și sbieratele oamenilor și ale copiilor erau patrundetore. Sermanii nu sciau încătrău se si afle refugiu! Noroculu înse fu, că după ¼ ora apă scadiu și cam pre la 12 ore din noapte, oamenii isi putu ocupa locuințele. Daun'a cauzată este enormă. Multime de fânuri fura manate, celea mai productive livedi (fenatia) fura nomolite, ba o mare parte coperite cu petrisu, locu ne mai productiv; pe aceleasi locuri se vedu gramadite jiredi de lemne, aduse de torentele turbatu alu riului, după mesur'a ochiloru până la 500

stanjini. — Totu asemenea duna i-s'a cauzat și comunității Sevestreni.

„Bataia dela D-dieu!“ audi dicundu poporul. „Tare s'a înreutatitu lumea!“ „Nu mai ținemu serbăterile, (buna-ora cum e, sfredelulu rosaliilor, joia verde, st. Toderu etc. apoi joile nici nu le mai creștau, multi lucră si Dominec'a“.

Acum tempulu s'a îndreptatu. Omenii începura la secere, care promite prea puțin; cucurdiile sunt frumoșe, erburile remase foarte slabut. Pome puțin; dar se caută bine. Tergovetii lor au si sositu.

Cu 1 Augustu n. avemu aici tîrgu. Despre rezultatu la tempulu seu ve voi raportă.

Raportu generale alu Societății teologice Inocențiu M. Clainian, pe anul scolasticu 1879/80 și multiamita publică colectivă.

Societatea teologică Inoc. M. Clainiană în anul acesta, care este alu 16-lea alu esistenței sale, si-a manifestat activitatea, restrinsă prin ordinațiuni mai înalte, numai în privința internă, — în nesuțința conștiinței a membrilor ei de a înainta scopulu societății prin una administrație bună și folosirea de mijloace, cari le sunt la dispoziție, spre a si însuși cultură intelectuală și morală, că recerentia absolută necesară în viața practică, la care sunt chemați.

Mijloacele de cari dispune societatea spre ajungerea scopului ei salutaru sunt:

1. Cass'a proprie. Fiindu-că prosperarea societății și ajungerea scopului ei depinde dela bunăstarea casei și folosirea cuvenințioasă a ei, de acea membrii în acestu an au pus mai mare pondă pe aceea, că se o aduca la o stare, cât la timp binevenitu se nu fia necesitati din lipsă de bani, a suferi dauna, nepotendu si procură opuri și alte mijloace științifice, pe cari le voru afla mai salutarie pentru societate. Si în lipsă isvôrilor de venit, ce puteau alta se face, de cât se sacrifică atăta cât numai pot, se si subtraga, așa dicundu dela gura, că așa pe lângă taxă de membru (de 1 fl.), care în anul acesta a dat sumă de 56 fl. v. a., se pōta contribui mai multu spre scopulu indicat? Asia au si facutu, ceea ce se cunoșce de acolo, că sumă de 175 fl. v. a. dela începutul anului scolasticu, necomputendu-se erogațiunile 81 fl. 28 cr. v. a. s'a urcatu la 265 fl. 64 cr. v. a. Această sumă de si nu e prea mare, totu si e considerabilă pentru o atare societate de cultură, care e avisată mai numai la angustulu subsidiu alu membrilor ei.

2. Bibliotec'a, înmultindu-se în anul acesta cu opuri cumparate în preț de 29 fl. 60 cr. v. a. și altele donate, în sumă 41 opuri în 48 volume și fascicli, de prezente are 496 opuri în 694 volume și fascicli.

3. Diariile societății, alu caror număr în anul acesta e 16 și anume: Gazet'a și Famili'a (procurate prin Vener. superioritate). Observatoriulu, Luminatoriulu, Albin'a Carpatiloru, Amiculu familiei, Cartile Satenului romanu, Preotulu, Highien'a și Scol'a și Gur'a Satului (prenumerate pe spesele societății). Convorbiri literare, Revist'a Științifică, Economulu, Fôia școlastică, Telegrafulu romanu pe sem. II-a 1879 și 8 nri din 1880 și Stéu'a Dobrogei dela Nr. 10 1880 (gratisu date de redacțiunile respective).

Pe lângă aceste, — că membrii societății se aiba unu terenu de încurajare și deprindere în legarea de spațiu a ideilor și cunoștințelor castigate prin folosirea mijloacelor de mai sus, cu unu cuventu, că se aiba ocaziune de a si însuși dexteritate și conceptu în scriere, — a continuat și în anul acesta cu scôterea bislunaria a foiei literare „Furnic'a“. Redactarea ei dela începutulu a. curente civile, dupăce Laurianu Luc'a a absolvat cursulu teologicu, a fostu concredita teolog. IV-nitu Ioanu Macaveiu, care a continuat-o până în fine.

Tôte afacerile societății au fostu conduse, în sensulu statutelor, prin oficialii speciali alesi.

Siedintie s'au ținutu regulat câte 2 în fiecare lună: un'a ordinară, pentru afaceri administrative și aducerea decisiunilor necesare, alt'a extraordinară pentru cetirea foiei și a altor operațiune ale membrilor. În decursulu siedintielor anulu acestuia s'a facutu încercarea de a modifica unii §§. ai statutelor, si de a alege membri societății cu finea fiacarui anu scolasticu, înse făcându-se opozițiune, lucrulu a ramas totu cel vechiu; dar se speră că va fi delaturată prin dispozițiunile prudente ale ven. superiorității, care dorește prosperarea societății.

Acum înse cu finea lui Iunie a expirat timpulu de activitate alu societății pe acestu an, dela care trebuie se ne luăm remasu bun.

Dar mai înainte de a face această, — dacă am împlinit obligatiunea de a indica încâtva starea și

activitatea societății, onoratalui publicu care astépta pōte că multu dela noi, si cu totu dreptulu, — trebuie se împlinim și una alta obligatiune cu multu mai mare și mai sântă: obligatiunea de multiamita și recunoștința față de binefacătorii generosi ai societății noastre, în decursulu anului 1879/80, și anume pentru donurile următoare:

Roskovány: Romanus Pontifex în 5 tom. donatu de Escelenti'a Sa prea bunulu parinte și Patronulu societății.

G. Popu: Îndreptariu practic completu, donatu în 2 esempl. de Rev. I. M. Moldovanu can. metrop. și directoru gim. în Blasiu; Drepturile națiunii și limbei române, întarite prin subscrierea propriei a Maies. Sale imperiale, donate de Rev. Elia Vlass'a can. metrop.; Gazet'a Transilvaniei și Famili'a, procurate prin ven. superioritatea școlară; Convorbiri literare, dela prim'a lor aparițiune donate de redact. Jacobu Negruzzi; asemenea și Revist'a științifică, don. de administrație; Economulu și Fôia școlastică; Telegrafulu romanu și Stéu'a Dobrogei (a se vedea mai sus) don. de redactoru respectivi; N. Popescu: Tractatu istoricu asupra originii, continuității și petrecerii romanilor în Daci'a, don. de autorulu, prof. gimn. în Blasiu; T. Budu: Viéti'a prea curat. verg. Mari'a și Catehedie pentru pruncii școlari, don. de autorulu, conceptu eppescu în Gherl'a; Dr. Rohl: Religionea, din punctu de vedere juridico-politicu, de traducătoriulu Silviu Rezeiu, secretariu eppescu în Oradea-mare; Dr. Oertl: Römische Geschichte, de B. Busoniu; S. Scriptura, don. de I. Hossu teol. abs.; T. Aronu: Anotari din istoria eclesiastică și T. Cipariu: Analecte literare, don. de Ar. Mihulețiu, cler. II-nitu; Raportu generale alu societ. Petru Maior și alu comitetului societ. din Bucovin'a; Program'a gimnasiului din Blasiu pe a. 1878/9 și Personalstand und Ordnung der öffentlichen Vorlesungen an der k. k. Universität zu Czernowitz; Mir. Calinescu: Calendariu pe 1880 donatu de autorulu; s'au mai donatu: Entwurf zu einem neuen System für den Religions Unterricht si Auswahl türkischer Erzählungen; și în fine pentru 5 fl. v. a. grațiu societății de unu domnu binevoitoriu alu ei.

Pentru tôte aceste binefaceri generose Societatea aduce respectivilor d-ni multiamit'a cea mai caldă și sinceră.

Bine scia societatea că mai multu satisface obligatiunii, cu care dătoresce marimimozității ajutoarelor ei, atunci cându folosește bine ofertele prestate și conformu intențiunii, cu care i s'au prestatu, de cât prin publicarea lor; înse cu tôte acestea se fimu tractati cu indulgență, dacă făcundu revista preste anulu expiratoriu nu amu potutu remanea reci, trecându cu vederea binefacerile primite, cari ori-cum trebuiesc resplatite în modu corespundentiu. Cea mai mare resplata ce o potemu face înse e multiamit'a noastră, despre ce asigurându pe generosi domni respectivi, totu-deodată i rogăm, că în cât voru afla de convenientu și pe venitoriu se ofere ajutoriu posibilu societății Inoc. M. Clainian.

Blasiu, 28 Iunie 1880.

Ioanu Macaveiu
fostu presied. alu societ.
și not. coresp.

Sciri diverse.

Ioanu Piposiu, comite supremu în pens. și avocat, cu soția Mari'a nascută Danciu, că parinti, Ioanu și Aureliu că frati, Emili'a maritata Munteanu și Eufemi'a, că surori, și Ioanu Munteanu, avocat, cu anim'a frantă de dorere aduc la cunoștința tuturor rudeniilor și amicilor trecerea la cele eterne a fiului, respective fratelui lor adorat.

Drnd. Corneliu Piposiu,

candidatu de avocat, membru alu congressului naționalu-bisericescu și alu sinodului archidieceșanu, și locotenente c. r. de rezerva în regimentulu de infanteria Nr 64, întemplantă duminică în 25 Iuliu st. n. 1880 s'era la 7¼ ore, în etate de 30 ani.

Solemnitatea funebră s'a ținutu Marti în 27 a. l. c. deminēti'a la 6 ore, era remasitele pamentesci ale multu regretatului defunctu se transporta înmediatu la Hondolu în mormentulu familiaru.

S'a stinsu unu „fiu“, unu „frate“, unu „amicu“ adevăratu, . . . o „floră“ de pe cunun'a națiunii, unu „omu“ dintre oameni!

Fia-i tierin'a usiōra!

— (Din „tiér'a Oltului“, comitatulu Fagarasiului) citimu in „Magyar Polgár“ Nr. 167 sciri fórte urite si intristátórie. In siedinti'a consiliului municipale tinuta in Iuliu la Fagarasiu, membrii fusera informati prin acte oficiali atátu de càtra vice-comite, càtu si de càtra inspectorulu de inoposite, cà din comunele acelu districtu se ducu fórte multi locuitori in Dobrogea, dela cari apoi se perdu inopositele (biruri, dari etc.) Asia din comun'a Sambat'a,*) emigrat-au de curendu 19 familii romanesci, dupa-ce si-au vendutu tóta averea mobila si immobila. Dara totu aci se spune curatu, cà inopositele directe ale acelu municipiu in locu se scada, pe a. 1880 s'au mai adaosu cu 2000 fl. Se mai adaoge o alta scire spurcata: cà dintre deregatorii comunali (primari, notari etc.) preste 60 (siesedieci) de insi sunt dati in cercetari disciplinare pentru nelegiuri, cà au mai fostu dati multi si in anulu trecut, dintre cari parte mare s'au si aflatu vinovati. Asia dara nici-o comuna se nu fia scapatu de acea rusíne?!

„M. Polgár“ publicandu acestea, întórce ochii si se mira, de ce se parasésca romanii acelu districtu, in care s'au nascutu si s'au baptisatu, cà-ci tiér'a Oltului este frumósá, sanetósá si fertila, éra locuitorii saraci afla munca multa si bine platita.

Hei, fariseiloru, dara de ex. tierile imperiului otomanu si ale Spaniei sunt de trei ori mai bune si mai grase de càtu ori-care tiéra din tóta monarchi'a Habsburgiloru si totusi regiuni intregi, càtu vedi cu ochii, sunt desolate, nelocuite de ómeni. M. P. propune se duca guvernulu secui in loculu romaniloru. Curatu v'a spusu deunadi dn. L. Tisza si alti chiaru si in dieta, cà nici secuii nu voru se se mute in comitate, ci cà si ei se ducu mai bucurosu in Romani'a. Dara 70 de familii romanesci din Canaanul-Banatu de ce au trecut in Dobrogea? Dara preste 700 de familii din comitatele Ungariei de ce trecura in Americ'a?

— (Defraudarea din cass'a comunala a Pestei.) Celoru doi functionari comunali si adeca cassieriului Carolu Reiner si controlorului Franciscu Hegedús le-au successu in decursu de mai multi ani a instrainá, prin o culpabila manipulatiune, sume considerabile din cass'a domesticala. Descoperirea s'au facutu prin cassieriulu primariu, care indata au si insciintiatu despre acésta pe primariulu capitalei d-lu Kammermeyer. Acesta lasá indata a se supune cartile de comptabilitate unei revisiuni severe, facuta in presenti'a vice-primariului Gerloczy si a comptabilului primariu Lampl. Esaminarea prima si superficiala avú de resultatu constatarea unei delapidari pâna la sum'a de 16,000 fl. In aceeasi di pe la 1 óra p. m. cei doi functionari culpabili au fostu arestati prin organele politiei in locuintiele lor, pe candu se aflau tocmai la prandiu si au fostu condusi in arestu, unde au si fostu supusi indata la primul interrogatoriu. Investigatiunea curge inainte pe calea cunoscuta.

— (Teatru nemtiescu in Maros-Vásárhely.) In Nr. 55 noi descriseramu pe càtu ne ajunse spatiulu, infocat'a persecutiune pornita din partea magiara contra limbei germane, aratandu totuodata, cà societatile magiare de teatru, ori càtu sunt patronate si subventionate, nu se potu sustínea, precum si, cà directorului Dorn i s'a denegatu concessiunea mai inalta de a dá representatiuni in Sibiu si Brasiovu. Ce se vedi inse! In acelasu timpu diarele magiare facu descoperirea, cà in Maros-Vásárhely (Murasieni), care este capital'a Secuimeii din Transilvani'a, cu poporatiunea sa in mare maioritate curatu magiara, cu multime de functionari magiari, de vreo doue luni se afla o societate germana de actori, ale carei representatiuni sunt cercetate bine preste tóta asteptarea, candu din contra, tóte societatile magiare câte'si incercasera noroculu pâna acum in acelu orasiu, au trebuitu se'lu parasésca in cea mai mare lipsa si saracia. Acesta este unu adeveru, care nu se mai póte ascunde nici netedí, unu semnu alu timpului, preste care nu este permisú cá se trecemu cu usiorintia, precum nu e permisú a trece nici preste scirile ce ne vinu atátu din M.-Vásárhely, càtu si din tóta inpregiurimea lui si din Campi'a invicinata (regiunea dintre acestu orasiu, Reginu si Turd'a), cà pe acolo inteliginti'a romanésca cu preotime cu totu ar vorbí si scrie neasemenatu mai multu unguresce de càtu romanesc, adeca precum érá si inainte de acésta cu 40—45 de ani. Cum isi voru sará, asia voru si mancá.

— (Concertu si representatiune teatrala.) Studiosii romani din Beiusiu voru arangia unu concertu inpreunatu cu productiune teatrale si dantiu in 8 Augustu a. c. in gradin'a conditoriei lui Stefanu Virag in favorea unui fondu pentru ajutorarea studentii.

*) Care? cà sunt doue pe acestu nume. Cuvenetele inspectorului sunt: „Minthogy nagyon sok]család vándorol ki Dobruđsiába; több telek pusztán maradt.

loru gimnasisti miseri in casu de morbu pre langa program'a urmatoria :

I. Concertu.

1. „Canteculu ginteii latine“ poesia de V. Alesandri aria de Golombeoscki in quartett de Eduard Gocs, executatu de corulu vocalu.
2. „Imperatulu si Archimandritulu“ poesie de A. Muresianu predata de Just. Papp.
3. „Fleur et Fleurette“ de H. Lechner, executata de cor. inst.
4. „Az utolsó lövés“ balada de Garay, predata de Ales. Gram'a.
5. „Hor'a Severinului“ esec. de cor. vocale.
6. „Balcescu morindu“ aria de J. Löw, predata de And. Papfalvi.
7. „Cum Stamu“ poesia de J. Grozescu, predatu de Nic. Budu.
8. „Mazur“ de Zasskovszky esec. de cor. voc.
9. „Multu pareau frumose“ esec. de cor. inst.
10. „Penesiu Curcanulu“ poesia de V. Alesandri, predatu de T. Buleu.
11. „Drumu bunu“ esec. de cor. instr.

II. Representatiunea teatrale.

1. „Scar'a mitiei“ operetta in 1 actu de V. Alesandri. Persónele: Anic'a Florinescu veduva tinera, d-sióra Adalbertin'a Balasiu. Ghitia Faurinu verulu ei Just. Papp. Magdianu presidentu la Romanu * * *. Marinu gradinariulu * * *. Floric'a femeia lui ds. Wilhelm'n'a Balasiu. O slujnica a Aniceii ds. Adel'a Dudulescu. Sateni.

2. „Dela satu comedia“ in 1 actu. Persónele: Gligoru Burila d-lu Vasiliu Curtescu. Doca sočia sa d-sióra A. Balasiu. Floric'a fetele lor d-siór'a A. Dudulescu. Nitiu Ciurila preparandu * * *. Traila unu tandala Dem. Marga. An'a tigana vrajitóre * * *. Tierani, tierance lautari.

Beiusiu, la 20 Iuliu 1880.

Alesandru Gram'a m. p., Teodoru Buleu m. p., pres. com. not. com.

— (Multiamita publica.) Societatea de lectura a junimei studiósé dela gimnasiulu din Naseudu „Virtus romana rediviva“ isi tine de santa datoria a aduce tributulu celei mai profunde multiamite si recunoscintie onorateloru redactiuni a: „Gazetei Transilvaniei“, „Observatoriului“, „Convorbiri-lorn literarie“ si „Invetiatoriului“, cari i-au datu mana de ajutoriu prin tramiterea gratuita a pretióselor loru jurnale si apelandu de nou la generositatea acelora, se nutresce cu speranti'a cá si pe venitoriu se va bucurá de acésta deosebita favóre.

Asemenea multiamesce societatea toturoru acelor on. domni cari pe o cale séu pe alt'a au contribuitu la inaintarea scopului ei filantropicu si a nume an ajutatú societatea: Domnulu Nicolau Hacman professoru de teologia in pensione din Cernantiu cu 10 fl. v. a. prin care suma s'a si facutu membru fundatoriu alu societati, d-lu Gabriele Manu cu 3 fl., Atanasiu Usieru 2 fl. Chirilu Deacu 2 fl., Simeonu Mand'a 1 fl., Pavelu Besi'a 1 fl., Stefanu Puica 1 fl., Alexiu Larionesi 1 fl., Leonu Horga 1 fl., Jacobu Popu 1 fl. 50 cr., Isidoru Titieni 1 fl., Ioane Issipu 2 fl., Gavrilu Nechiti 1 fl., Jobu Bota 1 fl., Gregoriu Popu 1 fl., Petru Verticu 1 fl., Ioane Draganu 1 fl., Ioane Zinveliu 1 fl., Florianu Porcius 1 fl., Ioanu Catone 1 fl., Gregoriu Popu 1 fl., Macedonu Grigoritia 1 fl., Florianu Motiocu 1 fl., Dr. Ioanu Malaiu 1 fl., Josifu Michalasiu 1 fl., Dr. Paulu Tanco 1 fl., Elia Burduhosu 1 fl. v. a. Domnulu Simeonu Fl. Marianu ne-a trimisu gratuitu câte unu exemplariu din pretióséle d-sale opuri. D-lu prof. Ioanu Martiaru Istori'a nationale pentru poporu de G. R. Melidonu. D-nii Mironu Calinescu si Ionu Ciocanu, Calindariulu societatii pentru cultur'a romana in Bucovin'a 1875—1880. D-lu N. F. Negrutiu din Gherl'a traducerea d-sale „Amoru si dincolo de mormentu“, apoi „Colecte de recepte“, de Gr. T. Miculescu. D-lu Dr. Paulu Tanco „Incertari in literatura“ si „Asupra situatiunii articii si fosióre“ ambe de Lapedatu. D-lu Gr. Borgovanu cartea d-sale „Metodulu computului in scól'a poporala.“ D-lu Dr. A. P. Alessi „Nepotulu cá unchiu“ comedia in 3 acte tradusa dupa Schiller de Petra Petrescu.

Naseudu in 24 Iuliu 1880.

Presedintele: Petru Spénulu stud. abs. decoratu cu medaila de argintu pentru vitejia.

Secretariulu: Simeonu Popu stud. absolutu.

„Albin'a“ Institutu de creditu si de economii.

Dare de séma trimestriala din 30 Juniu 1880.

Active :	Sum'a		Schimbári din starea dela 31 Mart. 1880
	fl.	cr.	
Numerariu	60,288.05		+ 11,924.57
Escomptu de schimburi	522,213.61		+ 17,941.43
Reuniuni de creditu	33,456.54		— 961.24
Inprumuturi pe hipotece	156,447.62		+ 86,780.04
Credite ficse	71,639.33		— 2,884.63
Inprumuturi pe efecte	3,105.—		— 1,287.—
Efecte	3,740.75		— 23,438.—
Fondulu de garantia alu scrisuriloru fonciari	203,176.59		+ 88.04
Realitati	29,497.27		+ 1,313.10
Alte active	99,052.90		+ 27,765.82
Totalu fl.			1.182,617.66

Passive :			
Capitalu socialu			
a) 1000 actiuni fl. 100,000			
b) 2000 actiuni			
cá fondu de garantia alu scrisuriloru fonciari . fl. 200,000	300,000.—		
Fondulu generalu de reserva	23,092.12		
Depuneri pentru fructificare	681,394.42		+ 33,195.70
Scrisuri fonciari in circulatiune	108,800.—		+ 87,800.—
Fondurile de garantia ale reuniuniloru de creditu	18,125.60		— 125.—
Fondurile de reserve ale reuniuniloru de creditu	408.81		— —
Fondulu de garantia ale crediteloru hipotecari	936.50		— 93.—
Fondulu de pensii	1,000.—		— —
Alte passive si saldo	48,860.21		— 3,535.57
Totalu fl.			1.182,617.66

Sibiu, 30 Juniu 1880.

Directiunea.

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

27 Iuliu st. n. in Sibiu :

Gráu, dupa cualitati	1 hectolitru	fl. 7.60—8.60
Gráu, amestecat	1 „	„ 6.10—7.10
Secara	1 „	„ 4.60—5.—
Papusiou	1 „	„ 4.40—4.80
Ordiu	1 „	„ — —
Ovesu	1 „	„ 4.—4.40
Cartofi	1 „	„ 1.40—1.60
Mazare	1 „	„ 7.—8.—
Linte	1 „	„ 12.—13.—
Fasole	1 „	„ 6.—7.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	„ 36.—38.—
Untura (unsóre topita)	50 „	„ 30.—32.—
Carne de vita	1 „	„ —.46
Oua 10 de	1 „	„ —.20

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 28 Iuliu st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru	107.25	107.25
I emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orientalu ung.	82.75	83.—
II emissiune de oblig. de statu dela drumulu de feru orient. ung.	99.25	99.50
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumului de feru orient. ung.	86.25	86.50
Inprumutulu drumuriloru de feru ung.	125.25	125.50
Obligatiuni ung. de rescumperarea pamentului	94.75	94.—
Obligatiuni ung. cu clausul'a de sortire	94.—	94.—
Obligatiuni urbariale temesiane	94.25	93.50
Obligatiuni urb. temesiane cu clausul'a de sortire	93.50	93.60
Obligatiuni urbariale transilvane	93.50	—
Obligatiuni urbariale croato-slavone	94.50	93.50
Obligatiuni ung. de rescumpararea diecimei de vinu	93.50	94.50
Datorie de statu austriaca in chartie	71.95	72.90
Datoria de statu in argintu	72.90	73.75
Rent'a de auru austriaca	86.70	86.75
Sorti de statu dela 1860	130.25	131.—
Actiuni de banca austro-ung.	829.—	825.—
Actiuni de banca de creditu ung.	277.70	277.60
Actiuni de creditu aust.	260.—	261.—
Sorti unguresci cu premii	112.50	113.—
Argintu	—	—
Galbini imper.	5.55	5.51
Napoleonorulu	9.35 1/4	9.35
100 marea nemtiesci	57.80	57.75

UMRATH & COMP. in Bubna langa Prag'a, fabricanti de machine agricole

se recomanda prin specialitatile premiate la expositiunea agricola dia Prag'a in anulu trecut, cu pretiulu celu dantain si renumite prin executarea loru fórte solida, ambletu usioru, productivitate mare si treieratu curatu a

Machineloru loru de treieratu de mana si cu verteju

dela 1 pâna la 8 poteri de cai séu boi, atátu locomobile càtu si stabile. Mai incolo fabricamu in marimi diferite si de o constructiune probata :

Ciure pentru bucate, taiatóre de paie, mori pentru sdrobotu etc. etc.

Catalóge ilustrate in limbile patriei, se tramitu gratuitu si franco. (20) 6—10

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu. Tipariulu lui W. Krafft.